

"Agrotehničke aktivnosti u višegodišnjim zasadima tokom maja"

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 05.05.2026 Брой: 5/2026

У мају ће атмосфера над Европом постепено прелазити у типичнији летњи режим, али не без периода нестабилности. За Бугарску то значи месец са честим променама – смењивање топлијих и сунчанијих дана са периодима падавина, грмљавине и привременог захлађења.

Мај ће бити типично пролећни, са динамичном атмосфером и активном конвекцијом. Не очекују се дуготрајни хладни таласи, али ни константно летње време током целог месеца изгледа мало вероватно. Највише падавина се очекује око средине месеца, док ће крај маја донети више сунца и осећај приближавања лета.

Температуре ће вероватно остати око или благо изнад норме, а падавине – око и на неким местима изнад климатских вредности, посебно у планинским и западним регионима.

Око средине прве декаде могућ је кратак пролазак хладног фронта, који би могао да појача ветар и донесе локалне грмљавине. Падавине неће бити распрострањене, али на неким местима могу бити интензивне. Пред крај периода, загрејаће се, али ће стићи падавине.

Друга декада ће вероватно бити најнестабилнији период месеца. Током овог периода, метеоролошки услови ће довести до развоја кумулонимбусних облака и пролећних олуја. Очекује се више кишних дана, са ризиком од јаких, краткотрајних пљускова, града и грмљавине на неким местима. Западни, централни и планински региони би могли бити најпогођенији.

Температуре ће бити променљиве – ујутру између 9°C и 14°C, а дневне вредности између 18°C и 24°C, достижући до 26°C у топлијим данима. Након проласка падавина, привремено ће опасти.

Пред крај месеца, вероватноћа стабилизације времена се повећава. Падавине неће потпуно нестати, али ће бити локализоване и углавном поподне – типично за касно пролеће. Биће више сувих дана. Минималне температуре ће бити између 11°C и 16°C, а максималне температуре – између 24°C и 29°C. У најтоплијим регионима земље, првих 30°C може бити краткотрајно достигнуто.

У воћним расадницима

У расадницима се прати правилан развој калемљених пупољака. Ако је потребно, врши се проређивање нових изданака на изданцима подлоге. У случају ризика од сужавања, олабављују се везице на подлогама које су поново калемљене у пролеће. Обрађују се леје за сетву, матичне биљке и расадници. Ако је потребно, биљке у лејама за сетву се проређују.

У воћњацима

На крају цветања, кошнице се премештају на другу локацију – најмање 5 km даље.

У новозасађеним засадима брескве са вазастом или побољшаном вазастом крошњом, врши се формативно резивање.

Води се рачуна о правилном успостављању и развоју стабала у новозасађеним воћњацима – окопавање, уклањање изданака, заливање ако је потребно. Стабла у младим, густим засадима везују се за жичану решетку. Јаке двогодишње и трогодишње гране савијају се и везују за жице како би се смањила њихова снага раста. У младим – 2 и 3-годишњим засадима, уклања се део плодова на водичу – централној грани.

Наставља се рад на проређивању плодова брескве. Након коначног завршетка опадања плодова, воћњаци се наводњавају.

Органска материја од зеленишних ђубрива се заорава. Земљиште око стабала и у међуредовима, ако није затрављено, одржава се без корова и рахли редовним плитким обрађивањем култиватором или дрљачом.

На крају месеца, родна стабла се ђубре комплексним ђубривом са преовлађујућом количином фосфора и калијума.

Наставља се берба раних сорти трешања.

У засадима јагода

Наставља се пролећно-летња садница јагода чуваних у фрижидеру. Након садње примењује се наводњавање прскањем, а површине засађене у априлу се плевe. У вишим регионима, слама се поставља испод цветних стабљика до краја месеца.

Берба се наставља. Када се плодови транспортују на веће удаљености, могу се брати нешто раније.

Током суше у време сазревања плодова, неопходно је наводњавање прскањем или браздама.

У засадима малине

Врши се редовна обрада земљишта. Изданци неких сорти везују се за потпорну конструкцију, док се код других сорти води рачуна да не падају у међуредове.

Током цветања, добро је обезбедити две пчелиње заједнице на сваких 10 дана.

У засадима црне рибизле

Нега се наставља – обрада и наводњавање леја за ожиљавање. Уклањају се слаби и вишак базалних изданака, а током суше врши се обилно заливање. Почиње организација бербе

плодова црне рибизле.

У засадима са другим културама

Подлоге лимуна се калеме методом пупољења. Наставља се калемљење персимона.

Површина земљишта се одржава без корова и редовно рахли плитким обрађивањем.

Обезбеђује се често и редовно заливање до друге декаде.

Наставља се садња *Actinidia chinensis* на отвореном. Након садње, залива се. Лозице актинидије се редовно везују за помоћне потпорне гране. Стабло не сме да се омота око потпорне гране, а бочни изданци на њему се уклањају. Обезбеђују се три пчелиње заједнице на сваких 10 дана актинидије.

У виноградима

У младим виноградима врши се проређивање изданака и пинцирање. Када се засади обрађују близу земље користећи системе узгоја по Гујоу и чаши, биљке се не проређују од изданака. У виноградима за узгој лозе на стаблу, формиране на уобичајен начин, мора се извршити проређивање изданака на будућим стаблима, остављајући само 2-3 на врху. Ово треба урадити када су изданци још мали, дужине 2-4 cm. Ако изданци никну из резервних пупољака и у основи лозе, проређивање изданака треба поновити.

Пинцирање подразумева уклањање врха раста заједно са 1-2 недовољно развијена листа. У зависности од система узгоја, треба га применити када изданци достигну 10-15 cm изнад потпорне жице. Родна лоза се проређује од изданака и пинцира.

У комерцијалним виноградима са системима узгоја који карактеришу слободно висићи изданци, проређивање изданака и пинцирање се не примењују. Изузеци се праве само када је, услед оштећења од мраза, остављено компензационо оптерећење, јер се формира већи број неплодних изданака, што повећава засенчење, што захтева уклањање неких од њих. Обично се проређивање изданака врши одмах након раздвајања цвасти. Такође је неопходно када изданци никну из успаваних пупољака на стаблима. У виноградима узгајаним на средњем стаблу, као и за лозу у приватним парцелама где је обезбеђена мања површина за исхрану, уклањање неких неплодних изданака је од суштинског значаја за

побољшање светлосног режима. Најчешће се уклањају слаби изданци и они развијени из резервних пупољака. Најповољнији однос између плодних и неплодних изданака за винске сорте грожђа је 3:1, а за стоне сорте – 1:1 или 1:2.

У годинама са повољним условима за слабо заметање плодова и милерандажу, и за сорте као што су Мискет Червен, Булгар, Кардинал, Саперави итд., које показују тенденцију ка слабом заметању плодова и последичној милерандажи, пинцирање се такође врши у родним виноградима. Обично 5–6 дана пре цветања, то доводи до престанка раста изданака на 10–15 дана и побољшава режим исхране цвасти.

Матични блокови се проређују од изданака, ослобађају од бочних изданака (уклањање бочних изданака) и везују. Број изданака који се оставља приликом проређивања у великој мери зависи од снаге лозе, њихове старости, плодности земљишта и нивоа примењених пољопривредних пракси. Обично се оставља 6 до 12 изданака по глави. Најбоље је проређивање изданака извршити два пута. Прво проређивање изданака треба обавити када изданци достигну дужину од 15–20 cm, увек остављајући 2–3 изданка више од планираног. Друго проређивање изданака врши се током првог везивања, када изданци достигну дужину од око 60 cm. Тада се уклањају сви вишак изданци.

При појави бочних изданака на главним изданцима, потребно их је благовремено уклонити како би се добио висок принос стандардних резница. Ова пракса се спроводи периодично у зависности од подлоге: за Рупестрис ду Лот сваких 5–6 дана, а за друге подлоге – сваких 8–10 дана. Бочни изданци не смеју да порасту дуже од 5–6 cm. Одмах након уклањања бочних изданака, изданци се усмеравају дуж потпорних жица и лабаво везују у облику осмице испод одговарајуће жице.

Почиње зелено калемљење. Најраспрострањенија метода је једноставно спајање.

Примењује се у истим случајевима као и калемљење у расцеп. Непосредно пре калемљења, потребно је проредити изданке лозе, остављајући само 2–3 изданка. За узгој на глави, 2–3 изданка се остављају по кордону, што укупно износи 5–6 изданака по лози.

Пре самог калемљења проверава се физиолошко стање изданака. Ако се након прављења попречног пресека 40–50 cm од основе изданка појави кап течности, тренутак је повољан за калемљење. У супротном, 2–3 дана пре калемљења, обилно заливати.

У тренутку калемљења, сви листови, бочни изданци, цвасти и вितिце на изданцима подлоге се уклањају. Да би изданци племке остали свежи, стављају се у посуду са водом. Племке се секу са по једним пупољком, остављајући око 2 см изнад њега и скоро цео интернодијум испод њега. Листна плоча се скраћује, остављајући само мали део. Највећи проценат примања и брзог раста изданака добија се када је летњи пупољак племке управо никнуо и бочни изданак достигао дужину не већу од 2-3 см.

Рез на изданку подлоге прави се са стране пупољка у дрвенастом делу интернодијума, близу основе, дужине око 2-3 пута веће од пречника изданка. Сличан рез се прави на племки неколико милиметара испод пупољка.

Место калемљења се чврсто обмота памучним концем или другим материјалима, добро га затежући да би се постигао добар контакт између две компоненте. Затим се два краја конца не везују већ увијају. Да би се заштитили од ветра, калемљени изданци се везују за колац.

Зелено калемљење треба обављати у хладнијим деловима дана – рано ујутру или увече. Још боље је по облачном или чак кишовитом времену. Успех калемљења се утврђује након 2-3 дана према стању бочног изданка на племки. Ако је бочни изданак свеж и зелен, калемљење је успело. Ако се племка осушила, калемљење се може поновити на нижем интернодијуму. Након успешног калемљења, везица се уклања након 2-3 недеље.

Ако нисте затрављивали међуредове, обрада земљишта се још увек наставља. Ово има за циљ уништавање корова и одржавање земљишта у растреситом стању. Обрада се врши плитко култиватором, ротационом дрљачом или дрљачом.

Обезбеђује се нега лозе у лејама за ожиљавање. Током овог месеца, редовно заливање лозе у лејама за ожиљавање је од великог значаја. Влажност земљишта у гребенима и међуредовима треба одржавати између 75% и 90% пољског капацитета. Одмах након заливања, врши се обрада земљишта култиватором. А када се на гребенима формира дебела земљишна кора, потребно је благовремено је рахлити и разбијати како би се олакшао развој изданака.

При слегању гребена, калемљене резнице постају изложене, што захтева њихово тренутно покривање растреситом земљом. У случајевима када је ницање неравномерно, гребени се рахле до споја укорених резница, а ако је слој земље постављен на калемљене резнице дебљи, пажљиво се смањује.